

Rektor
Ylva Fältholm

Remissvar

14 februari 2024
HIG-STYR 2024/43

Utbildningsdepartementet
Remiss U2024/00153
u.remissvar@regeringskansliet.se
anna.beijmo@regeringskansliet.se

Remissvar avseende promemorian Ökad kompetens i säkerhetsfrågor vid universitet och högskolor, U2024/00153

Enligt remissen vill regeringen ha synpunkter på förslagen och bedömningarna i promemorian. När det gäller avsnitt 7.1 och avsnitt 7.2 önskas svar senast den 14 februari 2024. När det gäller övriga avsnitt i promemorian önskas remissvar senast den 21 mars 2024. Högskolan i Gävle kommer i detta remissvar att lämna synpunkter på promemorians alla förslag.

Remissvaret följer ordningen i promemorian.

Inledning

Högskolan i Gävle vill inledningsvis påtala att förslagen väcker oro för en ökad detaljstyrning av lärosätenas verksamhet. Att peka ut ett särskilt område, i detta fall säkerhetsområdet kopplat till lärosätenas styrelser, kan ifrågasättas i ljuset av den befintliga regleringen. Enligt Högskoleförordningen (1993:100), 2 kap. § 2 har styrelsen att besluta om viktigare frågor rörande verksamhetens övergripande inriktning (p.1). Vidare har styrelsen att besluta om i övriga frågor som är av principiell vikt (p. 11). Dessa två punkter ger styrelsen mandat att besluta om frågor rörande säkerhetsområdet på en övergripande nivå. Att säkerhetsområdet som sådant är av principiell vikt, med hänsyn till det säkerhetspolitiska läget som råder, är något vi inte ifrågasätter. Det vi som lärosäte vänder oss mot är just detaljregleringen som föreslås i promemorians förslag 7.2, dvs. att särskilt skriva in att styrelsen ska besluta i ett särskilt sakområde bland alla andra sakområden.

Vi vill även lyfta frågan om styrelsens mandatperiod som inte är av trivial betydelse. Nuvarande styrelses mandatperiod löper ut den 30 september 2024. Det är vid en tidpunkt då budget och verksamhetsplanering är i fokus. Detta belyses också i promemorian på sidan 41. För att verksamheten inte ska påverkas negativt och försvåra kommande styrelsernas möjlighet att sätta sig in i verksamheten

---

Högskolan i Gävle sätter människan i centrum och utvecklar kunskapen om en hållbar livsmiljö.

föreslår vi att den nya styrelsens mandatperiod sträcker sig till den 30 april 2026. På så sätt kommer mandatperioden, efter 19 månader, att återgå till tidigare gällande ordning.

Yttrande över förslagen

7.1 Nomineringspersonerna bör ges i uppdrag av regeringen att vid inför nomineringen av ledamöter beakta att det i styrelsen som helhet finns allmän kompetens i säkerhetsfrågor. Detta bör gälla utöver dagens uppdrag att förslaget till ledamöter ska avse personer med kompetens och erfarenhet från verksamhet av betydelse för högskolans uppdrag enligt högskolelagen och att en jämn könsfördelning ska beaktas i förslaget.

Nomineringspersonerna bör redovisa att, och hur, frågan om kompetens i säkerhetsfrågor har beaktats.

Vi ställer oss väldigt tveksamma till förslaget. Förslaget i sig och de skäl som förs fram hänger samman med förslag 7.2 om att det i högskoleförordningen bör förtydligas att styrelsen har att besluta i viktigare frågor om verksamhetens säkerhet. Vi anser att styrelsen genom de redan befintliga skrivningarna i högskoleförordningen har denna befogenhet då övergripande principiella frågor rörande säkerhet, liksom andra principiellt viktiga områden, är en fråga för styrelsen att besluta om.

Vad gäller att nomineringspersonerna, i sin instruktion från regeringen, har att särskilt fokusera på säkerhetsfrågor kan göras utan att det manifesteras i en förordningsändring. Det är rimligt att nomineringspersonerna, oaktat sakområden, redovisar sina överväganden som lett fram till nominering av ledamöter. Det är, givet det säkerhetspolitiska läget, rimligt att regeringen i sin instruktion till nomineringspersonerna påtalar vikten av att lärosätena erhåller styrelser med kompetens och erfarenhet som bidrar till högskolans uppdrag.

7.2 Det bör förtydligas i högskoleförordningen att styrelsen har att besluta i viktigare frågor om verksamhetens säkerhet. Regeringen bör säkerställa att lärosätena årligen övergripande redovisar hur de arbetar med säkerhetsfrågor.

Vi motsätter oss förslaget. Dels innebär förslaget en ökad detaljstyrning som kan tolkas som en bristande tillit till lärosätena och deras styrelser. Särskilt tydligt blir det när det i skälen till förslaget anges att styrelsen har att ”//.5. upprätta de interna regler, arbetssätt och stöd som behövs, ...//” (Sid 42) Detta är en högst operativ fråga som hanteras i verksamheten. Styrelsen har redan idag ett uppdrag att tillse att verksamheten bedrivs enligt gällande regelverk, inte bara i säkerhetsfrågor. Hur styrelsen gör detta skiljer sig åt mellan lärosäten och kommer så att göra även om det skrivs in i förordningen.

Vad gäller andra delen i förslaget att regeringen bör säkerställa att lärosäten årligen övergripande redovisar hur vi arbetar med säkerhetsfrågor så anser vi att det redan finns verktyg för detta. Som lärosäte återrapporterar vi bland annat genom årsredovisningar, vi deltar vid myndighetsdialog osv. Riksrevisionen genomför årliga kontroller i vilket säkerhetsaspekter ingår, exempelvis om befattningshavare är i utsatt ställning osv. i syfte att säkerställa att otillbörlig påverkan ej sker.

Regeringen kan om regeringen så önskar ge lärosätena uppdrag i regleringsbrev där fokus läggs på återslagrapportering av hur vi som lärosäte har arbetat med säkerhetsfrågor. Detta ska inte ske genom en förändring av en förordning vilket kan anse som en devalvering av själva förordningsformen som sådan och en utveckling vi starkt emotsätter oss.

7.3 Regeringen bör ge Försvarshögskolan i uppdrag att, i samarbete med relevanta myndigheter, utveckla och genomföra kompetenshöjande insatser för universitet och högskolor i fråga om säkerhetsfrågor. Insatserna bör i första hand riktas mot styrelsernas ledamöter och lärosätenas ledningar.

En kortare introduktion till säkerhetsfrågor och regeringens förväntningar på styrelserna avseende säkerhetsfrågor bör införas i Regeringskansliets (Utbildningsdepartementets) introduktion till nya styrelseledamöter i och med att nya styrelseledamöter utses från den 1 oktober 2024.

Vi ställer oss positiva till förslaget första del. Försvarshögskolan, som har stor kunskap och förståelse för säkerhetsarbete, är väl lämpad för uppgiften.

Vi ställer oss positiva till att det förs in en kortare introduktion till säkerhetsfrågor och att regeringens förväntningar på styrelsen och dess ledamöter tydliggörs vid en introduktionsutbildning för nya styrelseledamöter.

7.4 Regeringen bör låta utreda hur en stödfunktion i säkerhetsfrågor kan inrättas för universitet och högskolor. Syftet med en sådan stödfunktion bör vara att bistå lärosäten men även enskilda forskare med stöd i frågor som rör säkerhetsaspekter på internationella samarbeten.

Vi lämnar inga synpunkter på förslaget, utan avvaktar ett eventuellt utredningsdirektiv.

8.3 Regeringen bör säkerhetspröva rektorer vid lärosäten som bedriver säkerhetskänslig verksamhet. Om det finns personal vid lärosätet som är placerade i säkerhetsklass bör rektor och styrelseordförande normalt vara placerad i säkerhetsklass 3.

Vi delar utredningens skäl till förslaget om att rektor bör vara säkerhetsklassad i de fall som det inom verksamheten finns säkerhetskänslig verksamhet. Detta bör i så fall också gälla ställföreträdande rektor, som träder in i rektors frånvaro. En ev. säkerhetsklassning innebär vidare att säkerhetsklassningen i sig behöver följa besluts och delegationsordningar för att inte ”kortslyta” beslutsgången. Frågan om säkerhetsklassning är således större än att bara ta ställning till om rektorer och styrelseordförande ska säkerhetsklassas.

9. Den föreslagna ändringen i högskoleförordningen bör träda i kraft den 1 juli 2024.

Vi motsätter oss förslaget enligt vad vi anger under punkt 7.2 och inledningen av detta remissvar.

I detta ärende har rektor Ylva Fältholm beslutat, kanslichef Björn Karlsson har varit föredragande.